

LTO en Dierenbescherming gingen in zee met Wageningen UR om gezamenlijk een welzijnsvriendelijke varkensstal te ontwerpen. Het resultaat staat nu op het terrein van Praktijkcentrum Raalte van de Animal Sciences Group van Wageningen UR: de *comfort class* proefstal.

WELZIJNSSTAL

We gaan een varkensstal bouwen vanuit de welzijnswensen van het dier, besloten LTO en Dierenbescherming drie jaar geleden. “Dus geen stal vanuit economische argumenten en kostprijs, waarbij welzijn nauwelijks een rol speelt en welzijnsverbeteringen nadien moeizaam gerommel in de marge blijken te zijn”, vertelt medewerker Bert van den Berg van de Dierenbescherming. Onderzoek van Wageningen UR had aangetoond dat het welzijn te wensen overliet. “Ruimtegebrek en verveling zijn de belangrijkste problemen bij vleesvarkens”, aldus Van den Berg.

Inmiddels staat de *comfort class* proefstal er. De vleesvarkens zitten in groepen van 12, 24 of 48 dieren waarbij er per varken twee vierkante meter ruimte is, tegen 0,65 tot 0,8 m² in een gangbare stal. De varkens krijgen een ligplek met stro, een bak om in te wroeten en een plek om hun behoefte te doen. “Het varken kan er alles doen wat ie wil, gelet op zijn natuurlijke behoefte”, zegt Karel de Greef, vanuit de Animal Sciences Group betrokken bij de totstandkoming van de stal.

Vertrouwen

Hoe vinden een landbouworganisatie, dierenbeschermingsorganisatie en kennisinstelling elkaar in een gezamenlijk project? “We hadden al jaren periodiek overleg met de Dierenbescherming”, vertelt Annechien ten Have-Mellema, voorzitter van de Vakgroep Varkenshouderij van LTO Nederland. “Er was over en weer vertrouwen opgebouwd. We hebben toen als LTO gezegd: laten we dierenwelzijn proactief oppakken. Dat was best een hele stap om aan varkenshouders uit te leggen: we gaan een stal bouwen vanuit een andere dan een economische optiek.”

Ook Van den Berg had wat uit te leggen aan zijn achterban. “Je kunt langs de kant gaan staan met je opgeheven vingertje. Je kunt om strengere en meer wetgeving vragen, maar die moet gecontroleerd en je wilt geen politiestaat in Nederland.

We zijn voor de biologische landbouw, maar voor veel boeren is het niet haalbaar om over te stappen. We hebben gezegd: we willen in en met de praktijk stapsgewijze welzijnsverbeteringen in de gangbare landbouw realiseren.”

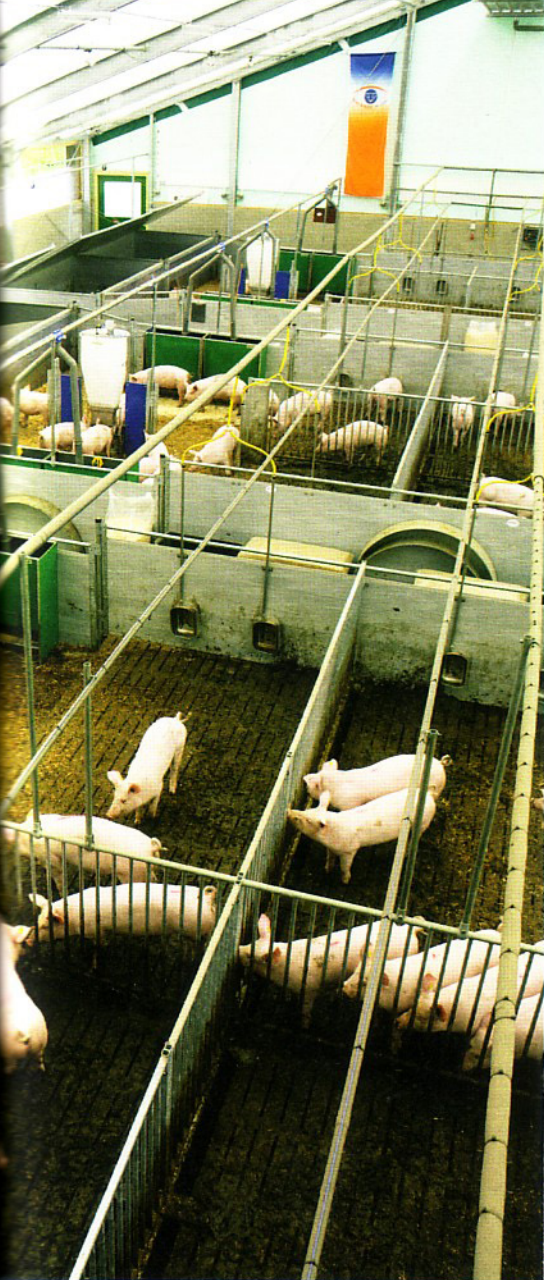
Onderzoek

Beiden spreken dan ook over een “innovatieve zoektocht”. Die begon in de onderzoeksgroep Diergericht Ontwerpen van Wageningen UR, waaraan ook een medewerker van de Dierenbescherming deelnam. Deze door het ministerie van LNV ondersteunde groep vertaalde de basisbehoeften van het varken in ontwerpcriteria voor stallen. Dit voorbereidende onderzoek van Wageningen was heel belangrijk, stellen Ten Have en Van den Berg. “Het welzijn moet wetenschappelijk onderbouwd zijn, en niet vanuit de perceptie van burgers.”

Dat de voorbereiding drie jaar duurde, kwam niet door meningsverschillen tussen LTO en Dierenbescherming. Geld om de stal te bouwen was de grootste hobbel. Bovendien veranderde de rolverdeling tussen de partijen. De initiatiefnemers van het eerste uur, LNV en Wageningen UR, gingen op de achtergrond opereren. LTO en Dierenbescherming werden de eigenaar van het proces en de stal. “Overheid en on-

Blik op de welzijns-
stal vanaf de voor-
het publiek toe-
gankelijke tribune.

foto's: Guy Ackermans

RUIMTEGBEBREK EN VERVELING ZIJN DE GROOTSTE PROBLEMEN BIJ VARKENS

derzoek hebben de waarheid niet in pacht, de wereld is veranderd, we hebben uitgelegd dat ze het zelf moesten doen", verklaart onderzoeker De Greef.

Het resultaat is een lage-kostenstal, zonder verwarming, met natuurlijke ventilatie en een zeildoek als dak. De varkens hebben geen uitloop naar buiten. "Vanuit ethisch oogpunt zeg je: ze moeten naar buiten kunnen", zegt Van den Berg. "Maar als je de balans opmaakt biedt de comfort class stal zoveel welzijnsverbeteringen, dat je die kans niet kan laten lopen. De varkens krijgen bijvoorbeeld meer ruimte en de staart hoeft niet te worden gecoupeerd."

Meekijken

De komende jaren moet blijken of de stal inderdaad aan de verwachtingen voldoet. Wageningen UR gaat er het gedrag en ruimtegebruik van de varkens onderzoeken. Ook praktijkcentrum Sterksel van de Animal Sciences Group wordt daarbij betrokken.

"Dat heeft onderzoek gedaan naar grote groepen varkens in gemeenschappelijke huisvesting", vertelt Ten Have. "Nu doen we een nieuwe poging in een nieuwe, meer verrijkte omgeving." Verder gaat LTO minimaal vijf varkenshouders zoeken die gaan meedoen aan het project. Ten Have: "Op papier is het welzijn in deze stal goed, maar werkt het in de praktijk? De varkenshouders gaan meekijken en bedenken: wat kan ik er mee op mijn eigen bedrijf?" Ook Van den Berg hecht sterk aan deze vertaling naar praktijkbedrijven. "Ons doel is niet deze stal, maar een welzijnsvriendelijke duurzame varkenshouderij." ♦

Informatie: www.comfortclass.nl of
projectleider Erik Koldewey,
LTO Noord Projecten, 0570-662810,
ekoldewey@ltonoordprojecten.nl